

Provst Benzon i Kundby

Af Erling Petersen

I 1728 døde hr. Niels Sinding, som i 21 år havde været præst for Kundby menighed, og den 4. oktober samme år kaldedes en trediveårig teologisk kandidat, Eggert Christopher Benzon, til hans eftermand i embedet.

Benzon, der var født 3. januar 1698 i Slangerup, var præstesøn. Faderen Niels Nielsen Benzon havde en kortere årrække været rektor ved latinskolen i Skelskør og derefter i tyve år rektor i Stege, hvorfra han den 19. januar 1694 kaldedes til sognepræst for Slangerup-Uvelse. Her døde han 9 år senere. Moderen Gundel Richardsdatter døde i Stege 1707, og han blev således tidligt forældreløs. Den 17. juli 1717 blev han 19 år gl. fra Københavns skole dimitteret til universitetet. Her tog han den 12. juni 1721 baccalaur-graden, og den 1. maj 1724 blev han teologisk kandidat.

Benzons færden i de år, der gik, inden han fik kaldet i Kundby, har ikke kunnet efterspores. Men det er rimeligt at antage, at han i lighed med så mange andre nybagte teologer har måttet ernære sig en tid som hører ved en af købstædernes latinskoler, og det siger sig selv, at springet fra latinskolens kateder til Kundby præstegård både i økonomisk og social henseende har været stort. Embedet som præst i Kundby hørte til de bedste på Sjælland. Der var mange tiendeydere, ca. 100, og præstegården havde det største jordtilliggende i sognet, når man ser bort fra Vognserup og Katrinedal, så der var mange herligheder for Benzon og hans hustru, Maren Hvas, at drage ind til.

Men ved siden af herlighederne var der også mange besværligheder at overvinde. Ofte var det i de tider brydsomt at være

landsbypræst, og særlig brydsomt blev det, når præstens nærmeste medarbejder — hvad undertiden skete — stod ham hårdt imod. Det fik Benzon straks at mærke; thi degnen, Frideric Carl- sen Kokansky, var mildest talt en vanskelig herre, som åbenbart havde sat sig for at vise den nye præst, at han — degnen — ikke agtede at danse efter hans pibe. At han derved forbrød sig mod sin embedsed, synes han ikke at have gjort sig klart. Kokansky, der vistnok var af bøhmisk afstamning, var ved Benzons ankomst til sognet et halvt hundrede år og havde været degn i Kundby siden 1713. Han havde altid været særdeles uomgængelig, men fra det øjeblik, Benzon kom til Kundby, blev det rent galt. Benzon førte idelig klage over den genstridige degn, uden at det dog hjalp. Omsider blev han dog stillet for en provsteret, hvor alle hans chikanerier trevledes op.

Den 12. august 1732 blev der taget stævning mod Kokansky, og den meddeltes ham ved to mænd, nemlig Peder Hermansen af Syvendekøb og Niels Olesen af Bjergby. Tolv dage senere, den 24. august, blev provsteretten sat i Bjergby kirke, hvor følgende mødte: Provsten, magister Just From, og hans assessorer, velærværdige hr. Nicolai v. Essen i Skamstrup og magister Henric Olivarius i Butterup, anklageren, velærværdige hr. Eggert Christopher Benzon af Kundby med sin fuldmægtig, rådmand Christian Christensen fra Holbæk, der begærede kendelse og dom over degnen for adskillige mislige forhold i hans embede, samt endelig anklagede, degnen Kokansky, som også havde sin fuldmægtig med, nemlig universitetets godsforvalter sieur Anders Pedersen fra Nørre Eskildstrup.

Først blev stævningen oplæst og ført til protokols, og derpå fremstod rådmand Christensen på hr. Benzons vegne og ville høre, om Kokansky for at gøre sagen kort ville tilstå sine misligheder, der var både mange og grove:

8. søndag efter trinitatis skulle der være altergang i Kundby kirke, og som skik var, mødte altergæsterne — det var den dag i alt 40 mennesker — og præsten på kirkegården, da det havde ringet første gang, for at gå til skrifte, inden gudstjenesten begyndte. Men de kunne ikke komme ind i kirken, fordi degnen,

der plejede at låse kirkedøren op, ikke var til stede; i stedet for selv at komme havde Kokansky sendt nøglen med en fremmed mand, men hverken han eller de øvrige tilstedeværende kunne få kirkedøren op.

Dernæst havde degnen under den påfølgende gudstjeneste undladt at synge den anordnede salme uden præstens tilladelse samt ladet „blive usungen det vers til prædikestolen“. Præsten havde derpå formanet degnen til at være skikkelig, men denne svarede med „mange unyttige ord“. Ligeledes gik degnen samme dag, før børnelæsningen begyndte, fra degnestolen med begge hænder i siden ned ad kirkegulvet og tilspurgte præsten, om han ville læse, hvortil denne svarede: „Ja, med dem, der har været til alters“. Degnen skulle så efter sædvane læse med de andre. Men Kokansky sagde: „Gaa I kun op og læs!“ Præsten svarede: „Læs I nu, og lad mig høre, hvorledes I læser“.

Hr. Benzon havde imidlertid næppe begyndt læsningen med de store, før degnen kom og sagde, at han allerede var færdig med den første part og var begyndt på den anden. Præsten mente, at han ikke så hurtigt kunne være færdig med den første part, når der var så mange børn, men Kokansky fortsatte uden videre med den anden part. Da læsningen var forbi, spurgte hr. Benzon de børn, som degnen havde læst for, hvad evangelium de havde hørt denne søndag, men ingen vidste det. Derpå bad han degnen sørge for at observere det en anden gang og slutte med det sædvanlige vers, men Kokansky svarede nok så næsvist: „I har sognevidne i dag, jeg får og tage nogen!“ hvorpå han tog to af de største ud, der skulle tælle den ungdom, han havde læst med. Præsten lod derpå som ingenting, men begyndte på det sædvanlige vers og begærede at få mandtal over ungdommen. Det nægtede degnen at give ham, og præsten nøjedes derfor med at bede ham tage det med sig den følgende søndag.

Åbenbart opfattede Kokansky hr. Benzons langmodighed og fredsommelighed som en opfordring til at fremture i sin halsstarrighed, for den følgende 9. søndag efter trinitatis gik han endnu videre. Efter sædvane hentede han vin og brød i præstegården, og da præstekonen bød pigen tappe vin, sagde hun: „Her

står lidt, men det er vel ikke nok?" Præstekonen svarede: „Jeg ved ikke, hvor mange der er skriftede“. Så tog degnen flasken i hånden, så, hvad der var i den, og sagde: „Det er nok!“ gik dermed bort og slog vinen i kalken, mens præsten hørte skrifte.

Da hr. Benzon stod for alteret, så han, at der ingen vin var i flasken, hvorfor han vinkede ad degnen. Denne lod som intet og gik først op til præsten, efter at menigheden havde advaret ham derom, og sagde næsvist: „Hvad vil I?“ Præsten svarede, at der ikke var vin nok; thi 40 mennesker skulle til alters. Hertil svarede degnen: „Hvorfor flyede hun mig ikke mere?“ Da præsten nu bad ham hente mere vin, vendte degnen sig fra ham, idet han sagde: „Jeg henter den ikke!“

Hr. Benzon måtte nu igen vinke ned i kirken og fik endelig gennem en husmand sendt monsieur Hartmann, som var i hans tjeneste, hjem efter en bouteille vin.

Derefter førtes gudstjenesten til ende uden yderligere episoder; men bagefter, da verset før børnelæsningen var sunget, bad præsten igen degnen om mandtallet for ungdommen, hvilket han nægtede, og da hr. Benzon senere i vidners påhør krævede at få mandtallet, vedblev Kokansky dog at nægte det. Heller ikke præstens pålæg om at tage fat på anden part og nøjes med en part hver søndag tog degnen til efterretning, men svarede, at præsten skulle ikke sige ham, hvordan han skulle læse for ungdommen, for det kom ikke ham ved.

Degnen læste så den hele katekismus igennem på en halv time; men da præsten efter en times forløb ville slutte læsningen, nægtede degnen det, han ville læse mere. Præsten tog så fat på slutningsverset, hvorpå degnen trådte frem til dem, præsten havde læst for, og befalede dem at blive i kirken! Hertil svarede præsten: „Jeg giver jer forlov!“ Men degnen sagde: „Jeg befaler jer på mit embedes vegne at blive; nu vil jeg læse for jer“.

Præsten fandt, at der intet var at stille op med den halsstarrige deg, og forlod sagtmodig kirken, og da han den følgende søndag bad degnen lægge kirkenøglen fra sig i præstegården, nægtede han det rent ud og gik uden videre bort med den.

Efter således at have opregnet alle degnens forseelser spurgte

rådmand Christensen, om Kokansky ville erklære sig, for det første, om han nægtede noget deraf, og dernæst, om han ikke ville indrømme, at han ved sin adfærd havde forbrudt sig imod præsten og hans embedes myndighed samt givet menigheden og særlig de unge stor forargelse, og om han nu for provsteretten ville afbede sine forseelser med løfte om herefter at tage sit embede og sin aflagte ed bedre i agt. I sidste fald ville hans sognepræst hr. Benzon for at vise fredsommelighed være villig til at eftergive ham alle hans misligheder, forudsat at det kunne føre til fred og enighed. I modsat fald nødtes han til at føre sine vidner og lade sagen pådømme.

Stillet over for disse spørgsmål lod Kokansky sin fuldmægtig, Anders Pedersen af Nørre Eskildstrup, svare, at han ville have degnens ret reserveret og derpå forlange sagen udsat af forskellige grunde, hvoraf den væsentligste var, at rådmand Christensens spørgsmål ikke forekom ham rigtigt affattede, idet han ganske og aldeles havde udeladt alt, hvad sognepræst Benzon havde beegnet degnen med de nævnte søndage. Man havde således aldeles undladt at oplyse, at „hr. Benzon af begyndelsen haver givet anledning og årsag til den krig mellem parterne“. Hr. Benzons hårde tiltale til degnen i sognefolkets påhør, fordi han ikke sang verset til prædikestolen, undskyldte efter Anders Pedersens mening dennes opførsel, og når Kokansky hin søndag havde udeladt salmen, som synges straks efter epistelen, så var det ikke forsætligt, men skete kun af skrøbelighed, eftersom han den dag var svagelig i brystet. Hvis degnen havde forset sig — hvad dog ikke var tilfældet — så burde hr. Benzon have advaret ham i enrum og ikke irettesat ham offentligt. Efter hvad degnen formodede, havde sognefolket intet at klage over ham.

Rådmand Christensen fandt kun ringe håb om forlig i Anders Pedersens svar og begærede vidnerne ført frem. Dette skete, og efter eden var oplæst, fremstod Niels Jensen af Torslunde og aflagde vidnesbyrd med ed og oprakte fingre. Han oplyste, at han havde hørt hr. Benzon forlange mandtal af degnen, der svarede, at degnen først skulle vise ham forordning derfor. Ligeledes havde han hørt degnen sige, at det kom ikke præsten ved,

hvordan han læste med ungdommen; præstens påbud til degnen huskede han ikke, men derimod havde han hørt Kokansky bruge adskillige ord til præsten, der til sidst bad, om han måtte have fred i kirken.

Kokansky kommenterede Niels Jensens vidnesbyrd med ordene: „Så vidt han siger!“ og spurgte ham derpå, om han havde hørt degnen gøre præsten nogen ufred. Niels Jensen svarede, at han hørte ingen anden ufred end degnens ord. Så havde Kokansky ikke mere at sige, men nøjedes med at forbeholde sig ret til senere at føre kontravidner.

Dernæst vidnede Jens Ibsen af Torslunde, der fortalte om præstens og nadvergæsternes ophold på kirkegården og om nøglen, der ikke passede til kirkedøren, så de måtte hente smeden. Kokansky svarede, at han intet kendte til hr. Benzons tanker, og at han ikke vidste sig pligtig til at møde så tidligt før tjenesten. Jens Ibsen sagde hertil, at det ringede første gang til gudstjeneste, inden de nåede ind på kirkegården.

Næste vidne var hr. Benzons pige, der fortalte om degnens adfærd, da han skulle hente altervin i præstegården, og hun oplyste, at monsieur Hartmann senere hentede endnu en bouteille vin til kirken. Dertil svarede Anders Pedersen, at da vidnet var i tjeneste hos præsten, kunne hendes ord ikke komme degnen til skade. Desuden var der vin nok i den flaske, han havde hentet, og hvis præsten havde givet sig tid, til sangen før prædiken var sunget til ende, ville han have hentet mere, når præsten havde forlangt det af ham. På rådmand Christensens spørgsmål, om degnen havde tilbudt præsten det, svarede Kokansky, at det havde han ikke gjort, eftersom præsten havde sagt, at han ikke havde degnens tjeneste fornøden.

Derpå fremkom Jens Jensen fra Torslunde, der vidnede om kirkens oplukkelse i overensstemmelse med Jens Ibsen, dog med den tilføjelse, at degnen kom i kirken, før skriftemålet var begyndt. Ligeledes nævnte han præstens krav om mandtal og fortalte, at degnen ordret svarede præsten således: „Skal jeg være Eders dreng?“ Med hensyn til at læse med ungdommen havde han hørt degnen sige, at det kom ikke præsten ved, hvordan han

læste, og tilføje, at han læste således, som han kunne forsvare for Gud og menighed.

Næste vidne var Anders Aagesen, der tjente hos Oluf Nielsen i Torslunde. Han vidnede, at degnen forlod degnestolen og gik med hænderne i siden ned ad kirkegulvet og „så vred ud i ansigtet“. Hans vidneudsagn var i øvrigt overensstemmende med præstens klagemål, også hvad Kokanskys tilbageholdelse af ungdommen angik.

Herom tilføjede det følgende vidne, Niels Madsen, der tjente hos Mads Nielsen i Torslunde, at da degnen havde forbudt dem at gå, havde hr. Benzon taget ham (Niels Madsen) i armen og sagt, at han og de andre måtte gå hjem.

Derefter udsattes sagen, men blev på ny taget op den 17. september. En del flere vidner afhørtes, og alle vidnede de i overensstemmelse med præstens klagemål. Degnen derimod hævdede fortsat, at hr. Benzon var begynder og årsag til hele affæren. Trods dette rakte denne alligevel hånden frem til forlig, men blev afvist af den hidsige degn. Derpå afhørtes endnu en del vidner, deriblandt Niels Nielsen, der tjente hos Jens Madsen i Torslunde, Christen Olsen af Kundby, den før nævnte Anders Aagesen, monsieur Caspar Hartmann, der var i tjeneste hos præsten, samt Cornelius Valentin, der den ene af de fatale søndage havde prædikeret for hr. Benzon.

Fem dage senere, den 22. september, blev sagen på ny taget op, men denne gang mødte hverken degnen eller hans fuldmægtig, Anders Pedersen. Sidstnævnte nøjedes med gennem sin tjener at kræve sagen udsat til den 20. oktober. Det havde nemlig vist sig umuligt for såvel Kokansky som Anders Pedersen at finde de kontravidner, som de hele tiden havde forbeholdt sig ret til at føre. Der var ikke blandt sognefolket i Kundby én eneste, som var villig til at vidne i degnens favør.

Kravet om sagens udsættelse blev efterkommet, men den ses ikke siden taget op i justitsprotokollen. Inden det kom så vidt, døde Kokansky og blev stillet for en højere domstol, og hr. Benzon nåede med hans tre eftermænd, Jens Sinding, Knud Croefas og Carl Henrich Waldbohm, frem til den fred og harmoni i sam-

arbejdet, som han forgæves havde stræbt hen imod, mens Kokansky levede. Kokansky efterlod sig flere børn, hvoraf sønnen Simon blev degn på Samsø (se Fra Holbæk amt 1934).

Tiden, der fulgte herefter, blev for hr. Benzon rolig og arbejdsfyldt. Netop i disse år begyndte man fra regeringens side at bygge et almueskolevæsen på landet op, og i dette arbejde var sognepræsterne stærkt medvirkende. Det gjaldt også hr. Benzon, der i 1741 kunne indvie sognets to første skoler (se Fra Holbæk amt 1956), som det fra da af hørte til hans embedes pligter at føre tilsyn med.

I de følgende år nævnes hr. Benzons navn kun sjældent i den gejstlige justitsprotokol og altid kun som bisidder eller vidne, aldrig som anklager eller anklaget. I april 1747 mødte han for provsteretten og vidnede i en sag, som forpagter Mogens Weinholdt, Hagedstedgaard, havde anlagt for sine to stiftsønner mod dødsboet efter deres farmoder, Niels Olsens kone i Trønninge. Året i forvejen nævnes han som ejer af en gård i Sandby, men derudover tier kilderne.

Denne tavshed kan dog utvivlsomt tages som et bevis på, at Benzon i sin daglige færdsel har været en redelig og pligtopfyldende Guds mand, og denne opfattelse af hans personlighed bestyrkes af en indberetning fra 1752, hvori biskop Peder Hersleb omtaler ham som en „retskaffen, dygtig, trofast og god præst“.

I 1754 blev Benzon provst for Tuse og Merløse herreder, og han var dermed nået så højt, som en simpel landsbypræst i de tider kunne nå; men det er mærkeligt at se, hvordan han netop på denne tid hemsøges af så store sorger og tragedier i sit familieliv, at mindre stålsatte naturer ville være gået til grunde derved.

I sit ægteskab med Maren Hvas havde provst Benzon to børn, en søn, Christian Albert Benzon, der var født 20. august 1732, og en datter, Charlotte Amalie Benzon, døbt 12. januar 1734, men de døde begge før faderen. Kort tid efter, at Benzons udnævnelse til provst forelå, modtog han det triste budskab, at sønnen, til hvis fremtid han havde knyttet så store forventninger, var død som nybapt student, kun 22 år gammel, og datteren, der få år senere blev gift med sognepræst til Hagedsted-Gislinge, Iver Iver-

sen Brinch, døde 1758 efter at have skænket sin husbond sønnerne Iver og Eggert, der dog begge døde i sommeren 1758 (12.6. og 26.7.). Hun var ved sin død kun 24 år gammel og jordfæstedes i Hagested den 24. januar. Iver Brinch nedskrev i kirkebogen følgende vers om sin salige hustru:

„Alt, hvad dydigt kaldes kan
og ønskværdigt bør at regnes
i den søde ægtestand
havde den, hvis navn her tegnes.“

Midt i denne store sorg besluttede provst Benzons, der nu ingen arvinger havde, at en væsentlig del af hans formue skulle komme Kundby sogns fattige til gode. Med dette for øje oprettede han et hospital med plads til 8 lemmer, og han gjorde det — som han selv sagde det — „udi ydmyg erkendelse af den store Guds faderlige forsyn og barmhjertighed imod mig fra min barndom af og indtil denne dag“. Allerede kort efter de to dattersønners død indgav han til kongen en ansøgning om bevilling til at opføre hospitalet, og i kgl. brev af 8. december 1758 blev det ham tilstået, for så vidt huset kunne opføres på den beregnede plads uden afsavn for præsterne. Knap to år senere, den 15. august 1760, modtog provst Benzons kgl. konfirmation på hospitalets fundats, som nedenfor skal meddeles i uddrag:

Huset, der som nævnt var beregnet til 8 fattiglemmer, opførtes ved Kundby gade på et fortov for nogle lejehuse mellem skolehuset og smedehuset. Det bestod af 8 fag mur og bindingsværk, „hvorudi er fire stuer, imellem hver to stuer en skorsten med fyrsted og bagerovn og i hver stue en ny bilægger jernkælleovn; huset er teglhængt med skodder for vinduerne til gaden og vel forsynet i alle måder. I hver ende af gangen, hvor indgangen falder til alle stuerne, er en liden afdeling med hylder indrettet til at forvare underholdning udi, og loftet er med et skillerum delt i tvende parter, til at lægge ildebrand på, og dertil er tvende opgange, hver med sin stige forsynet, som hænger i gangene på jernkrogen. Endnu er ved husets nordre ende en liden udbygning, ligeledes af mur og bindingsværk samt teglhængt, til sit fornødne brug; så er og bag ved huset en liden kålhøve med stengærde indhegnet.“

I huset skulle indtages otte fattige, gudfrygtige og skikkelige lemmer, som er 60 år eller i det mindste i det tresindstyvende år, alle af Kundby sogn, som der har været ved hus eller gård og opført sig skikkeligt. Skulle der ikke være så mange af den alder i sognet, der ville tage derimod, måtte andre indlægges, som var nærmest i alder og mest nødlidende. Gårdmænd og deres hustruer skulle altid præfereres husmændene og deres hustruer, såfremt de er lige nødtørftige og lige skikkelige, uanset hvad gods de havde boet på. Hvis nogen optages i hospitalet og alligevel betler, skal det forbydes dem, og hjælper forbudet ikke, skal den pågældende udvises af hospitalet og en anden ind i stedet. Ingen måtte heller indtages uden tilladelse fra deres herskab.

Der skulle være to lemmer i hver stue og altid to enker i hver af de første to stuer. Stuerne havde fra husets nordre ende betegnelserne 1., 2., 3. og 4. stue. Lemmerne skulle enes om skorsten, fyrsted og bagerovn og lempe sig efter hverandre.

Skulle der findes et eller to par gudfrygtige og fattige ægtefolk, som begge er gamle, må de indtages, et par i den tredje og et par i den fjerde stue. Skulle en af parterne blive alene, havde han eller hun lov til at blive boende resten af sit liv og i den tid årlig erholde 8 rdl. i hjælp.

Når en enke i de første stuer døde, skulle en enke fra den næste stue rykke ind på hendes plads. Loftet deltes i to dele, hver beregnet til brændsel for to stuer, og det påhvilede den, der sidst var blevet hospitalslem, at lukke døren til gæden og vinduesskodderne om aftenen og åbne dem om morgenen.

Til hospitalet gav provst Benzon 1200 rdl., og af disse nød enkerne i 1. stue renterne af 400 rdl. til deling, enkerne i 2. stue renten af 300 rdl., de tvende ægtefolk eller enker i 3. og 4. stue skulle nyde renten af 250 rdl.

Til husets reparation var henlagt 200 rdl., men da huset var nyt og større reparationer unødvendige, kunne renterne de første år næsten helt lægges til kassen, så de var til stede, om en større reparation skulle forefalde.

Stakitværket om Benzons egen grav skulle i øvrigt også holdes ved lige af disse renter.

Endelig gav han 200 rdl., af hvis renter 6 rdl. skulle gå til skoleholderen i Torslunde i henseende til hans ringe levebrød; til gengæld skulle han gå sognepræsten til hånd ved hospitalet og med regnskabet og mindst hver 8. eller 14. dag besøge lemmerne og se til, „om de frygter Gud og lever skikkelig“. Han skulle agte på, om der var brøstfældigheder ved huset, om fundatsen blev efterlevet, og gøre sognepræsten rede herfor. Forsømte han disse pligter, skulle han miste et års indtægt, der så kom kassen til gode. Hvis han ikke regnede med indkomsten, skulle præsten med biskoppens tilladelse udpege sognedegnen eller en anden fornuftig mand i sognet. Resten af de 200 rdl.s rente skulle føres kassen til indtægt.

Så snart kongen havde konfirmeret fundatsen, skulle de 1600 rdl. indbetales til biskoppen, der skulle sætte dem på rente og levere renten til provsten for Tuse herred hver Sankt Hans landemode. Denne skulle så levere dem til sognepræsten, der forestod udbetalingen til lemmerne.

Udbetalingen skulle finde sted hver 1. oktober, 2. januar, 1. april og 1. juli i skoleholderens og to medhjælperes overværelse. Desuden skulle der hvert års 1. juli udbetales 1 rdl. i tørvepenge til hver stue.

Inventarium var der intet af uden ovnene og stigerne. Det øvrige skulle lemmerne selv medføre, og det påhvilede skoleholderen at føre fortegnelse derover, ligesom han ved dødsfald skulle bortauktionere deres efterladenskaber og nyde en tiendedel deraf for sin umage; noget af det gik til begravelsen, resten skulle føres til indtægt i regnskabsprotokollen.

Lemmerne havde pligt til at holde stuer, gulve og stengærde vedlige og erstatte, hvad de forvoldte af skade.

Det var forbudt nogen at pålægge lemmerne noget arbejde. Det lidet, de formåede, skulle de gøre for dem selv alene, og var den ene svag, skulle den anden være hende til gavn. Og hvis nogen førte et ugudeligt levned med kiv, slagsmål og uenighed og ikke trods formaninger forbedrede sig, da skulle de sættes ud af hospitalet og give plads for en anden.

Skulle ildebrand ramme hospitalet, da skulle alle indtægter

samles, indtil man havde 300 rdlr., hvoraf et nyt så kunne opføres.

Hvad angik udvælgelsen af lemmer, skulle lodsejerne foretage indstillingen. Gjorde de ikke det, stod det præsten frit for at antage et nyt lem. Udbyttet under ledighed skulle tilfalde kassen.

Hvis kassens beholdning voksede til 50 rdl., da skulle sognepræsten udsætte den på rente; men voksede den til 100 rdl., skulle pengene indleveres til biskoppen, og hvis den voksede til 300 rdl., skulle renterne heraf tilfalde lemmerne i forhold til den tidligere fordeling.

Der indrettedes en indskrivningsprotokol med de fattiges navne, alder og ejendele, deres indtagelsesdato og dødsdag, samt en regnskabsprotokol. Regnskabsåret gik fra 1. juli til 30. juni, og protokollerne skulle bero hos sognepræsten og forevises bispem, når han kom på visitats.

Benzon førte selv direktionen af hospitalet, til han døde, hvorefter hans kone skulle tage sig deraf, hvis hun ville, og når de begge var døde, skulle sognepræsten forestå direktionen. Og „skulle en eller anden af min eller min kones familie begære at bese hospitalet og efterse protokollerne og regnskabet, da må det ikke nægtes dem, på det de kan have den fornøjelse at se foundationen blive efterlevet“.

Den originale fundats skulle hæftes ind i regnskabsprotokollen, en kopi sendes til bispem og en til provsten, og en skulle forblive ved Torslunde skole, „at skoleholderen deraf kan vide, hvad han haver at efterse, advare sognepræsten og og gå ham til hånde udi“.

Den 9. juni 1760 underskrev provst Benzon foundationen, og kongens konfirmation forelå som nævnt den 15. august samme år.

Efter hospitalets oprettelse levede provst Benzon i endnu elleve år og røgtede i den tid sit embede på vanlig vis. Ofte måtte han i sin egenskab af provst indtage dommersædet, når den gejstlige ret var sat rundt om i herredets sogne. Indensogns fandt rettergangen sted i Benzons egen præstegård, hvilket dog kun skete ganske enkelte gange (se Fra Holbæk amt 1956, s. 116f).

Provst Benzon døde den 19. januar 1771 og blev stedt til hvile

på Kundby kirkegård, hvor hans gravsten endnu er at se. Han efterfulgtes som sognepræst af sin tidligere svigersøn, sognepræst Iver Brinch til Hagedsted-Gislinge, og som provst af hr. Jens Bech i Hjembæk. Hans enke Maren Hvas flyttede til København, hvor hun døde den 9. december 1773.

Mindestenen over provst Benzon findes på kirkegården tæt op ad kirkemuren ved kapellet og meddeler foruden hans navn også årstallene 1751 og 1771. Hospitalet findes ikke mere; det blev revet ned, dels fordi det langt fra svarede til de krav, der i vore dage stilles til boligforholdene, og dels på grund af, at der i 1930 var blevet bygget et alderdomshjem i Kundby. Hospitalet lå på det sted, hvor nu barber Fischer bor, umiddelbart øst for Kundby gade. Det lå meget nær ved gaden, fordi kørebanen stadig udvidedes og efterhånden nåede helt ind til husets mur. Ved siden af indgangsdøren fra gaden var indmuret en tavle med følgende indskrift:

„ANNO MDCCLIX ER DETTE HUS INDRETTET FOR KUNDBY SOGNS FATTIGE AF DAVÆRENDE SOGNEPRÆST EGGERT CHRISTOPHER BENZON“.

Denne tavle har nu sin plads i en plæne ved De gamles Hjem i Kundby, og den er det eneste levn fra Benzons hospital. — I øvrigt består legatet stadig, og der udbetales hvert år 25 kr. som julegave til 8 ældre enlige kvinder i sognet, ligesom skolelæreren i Torslunde stadig erholder 12 kr. årligt som vederlag for den forlængst ophørte forpligtelse til at synge for hospitalets beboere. Ydermere er legatets midler forøget en del gennem salget af hus og grund.

Det er stadig sognepræsten, der bestyrer legatet, og hos ham beror den gamle protokol fra 1760, der fremdeles anvendes til regnskabs- og kassebog. Den er smukt indbundet og indeholder desuden fundatsen, der er meget sirligt skrevet, samt bispens antegninger ved visitatserne i Kundby, og den udgør sammen med mindestenen på kirkegården og mindetavlen fra hospitalet et meget talende vidnesbyrd om hine tiders fattigforsørgelse og

bidrager samtidig til at bevare mindet om den mand, der stiftede legatet og derved blev det egentlige ophav til alderdomsforsorgen i Kundby sogn.

KILDER

Wibergs præstehistorie. 1871—73. — Kirkehistoriske samlinger. 3. rk. bd. 5.
— Stamtavle over slægten efter Niels Benzon. 1897. — Hofmans fundatser.
VIII. — Gejstlig justitsprotokol for Tuse herred. — Kundby kirkebog og
Liber daticus for Kundby sognekald. — Private optegnelser.